

واکاوای چالش های موجود در حفاظت از باغ های قصرالدشت شیراز

الهام معصومی^{۱*}، فرناز فرجی کلجایی^۲

۱- نویسنده مسئول، کارشناس ارشد حفاظت و مرمت میراث شهری، دانشگاه تهران elham.masoumi@ut.ac.ir

۲- کارشناس ارشد حفاظت و مرمت میراث شهری، دانشگاه تهران faraji.farnaz@ut.ac.ir

چکیده:

موضوع صیانت از باغ های قصرالدشت شیراز به سبب اهمیت این باغات در شکل دهی به منظر تاریخی شهر شیراز، پتانسیل های زیست محیطی آنها و نیز نقش مؤثر آنها در تأمین سرانه ی فضای سبز استاندارد برای شهروندان، همواره از اهمیت بسزایی برخوردار بوده است. امروزه با وجود تدابیر به کار گرفته شده برای حفاظت از باغ های قصرالدشت و تدوین طرحی ویژه برای ساماندهی این پهنه ی بارزش، کماکان شاهد تداوم روند اضمحلال آن به انحای مختلف هستیم. به منظور جلوگیری از ادامه ی این فرآیند و یا کاستن از سرعت فزاینده ی آن، شناسایی چالش هایی که در مسیر تحقق اسناد فرادست تعریف شده برای این حوزه وجود دارند امری حیاتی است. پرسش اصلی این پژوهش این است که چه عواملی موجبات عدم موفقیت طرح ساماندهی باغات قصرالدشت شیراز را فراهم آورده اند و تحقق اهداف و راهبردهای این طرح را پس از گذشت حدود دو دهه از زمان تصویب طرح، ناممکن کرده اند؟ در راستای دستیابی به پاسخ این پرسش، بررسی مصوبات قانونی و اسناد فرادستی که با موضوع حمایت از پهنه های سبز درون شهری به طور عام و نیز حفاظت از پهنه ی باغات شهر شیراز که به طور خاص پیوند می یابند، در دستور کار قرار گرفته است. این پژوهش بر مبنای روش کیفی طرح ریزی شده است؛ از همین رو، نخست با اتخاذ راهبرد تفسیری- تاریخی، بررسی پیشینه ی نمونه ی مورد نظر در دستور کار قرار گرفته است و پس از آن، مبتنی بر توصیف و تحلیل، مجموعه ی داده های گردآوری شده پردازش و ارائه شده اند. نتایج حاصل از پژوهش بیانگر آن اند که رویکرد اقتدارگرایانه ی طرح، ناکارآمدی آن در برقراری تعادل میان دو مقوله ی حفاظت و توسعه و بی توجهی برنامه ریزان به مقوله ی مدیریت تغییرات، در کنار مبانی اقتصادی ناصحیح در تأمین منابع مالی مورد نیاز، در فاز برنامه ریزی و تملک پراکنده ی باغات، اهمال کاری در رسیدگی به باغ های تملک شده و نیز کارشکنی برخی از مقامات اجرایی و انعقاد توافقنامه های غیرقانونی، در فاز اجرایی، از جمله چالش های پیش روی تحقق حفاظت از باغات اند.

واژگان کلیدی: حفاظت، توسعه، باغات قصرالدشت، طرح ساماندهی، تغییر کاربری.